

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2016. gada 11. janvārī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Uldis Ķinis, tiesneši Gunārs Kusiņš un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 184/2015), kuru iesniedzis Zigurds Aumeisters (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Maksātnespējas likuma 17. panta 3.¹ daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 106. panta pirmajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma nosaka:

„Lēmumu par administratora sertifikāta darbības izbeigšanu pieņem, ja pēdējo divu administratora sertifikāta darbības gadu laikā Maksātnespējas administrācija divas reizes ir atzinusi normatīvo aktu pārkāpumus administratora darbībā.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. - 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums un faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Papildus tam Satversmes tiesas likuma 20. panta sestā daļa noteic, ka, izskatot konstitucionālo sūdzību, kolēģija var atteikties ierosināt lietu arī gadījumā, kad sūdzībā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Pieteikumā ir lūgts izvērtēt likuma normas atbilstību Satversmei. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā var iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā. Pieteikumā ir norādīts, ka apstrīdētā norma varētu aizskart Satversmes 106. pantā noteiktās pamattiesības. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Pieteikums iesniegts kā konstitucionālā sūdzība. Līdz ar to tam jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

6.1. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pamatot, ka ir aizskartas Satversmē noteiktās pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Personas pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma rada nelabvēlīgas sekas tieši pieteikuma iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 11. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2002-07-01 3. punktu*). Personai ir jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada tieši viņai pamattiesību aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka Satversmes 106. panta pirmais teikums aizsargā personas tiesības izvēlēties nodarbošanos. No pieteikuma uz tam pievienotajiem materiāliem izriet, ka Maksātnespējas administrācija pēdējo divu gadu laikā ar 2015. gada 14. aprīļa un 2015. gada 21. jūlija lēmumiem divas reizes ir atzinusi normatīvo aktu pārkāpumus Pieteikuma iesniedzēja darbībā. Pamatojoties uz apstrīdēto normu, Maksātnespējas administrācija nosūtījusi biedrībai „Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija” (turpmāk – Administratoru asociācija) paziņojumu par Pieteikuma iesniedzēja sertifikāta darbības izbeigšanu. Pieteikuma iesniegšanas brīdī Administratoru asociācija vēl neesot pieņēmusi lēmumu par Pieteikuma iesniedzēja sertifikāta darbības izbeigšanu.

Satversmes tiesas praksē ir pausta atziņa, ka pamattiesību aizskārums var būt arī nākotnē sagaidāms. Tas nozīmē, ka pastāv pamatota un ticama iespējamība, ka apstrīdētās normas piemērošana varētu radīt nelabvēlīgas sekas konstitucionālās sūdzības iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12.1. punktu*).

Kaut arī Administratoru asociācija vēl neesot pieņēmusi lēmumu par Pieteikuma iesniedzēja sertifikāta darbības izbeigšanu, pieteikumā ir pamatots, ka Administratoru asociācijai nav rīcības brīvības apstrīdētās normas piemērošanā un tai ir pienākums izbeigt Pieteikuma iesniedzēja sertifikāta darbību. Arī no Maksātnespējas administrācijas sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja sertifikāta darbība ir obligāti izbeidzama un arī tiesas procesā Administratoru asociācijas lēmums nevarētu tikt pārvērtēts pēc būtības (*sk. Maksātnespējas administrācijas 2015. gada 22. decembra vēstuli Nr. 1-40/85*).

Tādējādi pieteikumā ir pamatots, ka apstrīdētā norma varētu aizskart Satversmes 106. panta pirmajā teikumā nostiprinātās Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.2. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt minētās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, sūdzība vai prasības pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesai u.c.) vai arī tādu nav. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 2. punkts prasa pamatot, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai arī tādu nav.

Satversmes tiesa norādījusi, ka subsidiaritātes principa ievērošanai nepieciešams izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizsargāt aizskartās pamattiesības. Tas nozīmē, ka pastāv reāla iespēja ar konkrēto tiesību aizsardzības līdzekli panākt tādu materiāltiesisku rezultātu, kas novērš iespējamo pamattiesību aizskārumu. Ja imperatīva norma ir formulēta nepārprotami, pieteikuma iesniedzējs atrodas šīs normas tvērumam tipiskā situācijā un nav šaubu par normas piemērošanu konkrētajā gadījumā, Satversmes tiesas likums neprasa izsmelt tādas formāli pastāvošus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, kuru izmantošanas rezultātā acīmredzami nav sagaidāms personai labvēlīgs lēmums (*sal.: Satversmes tiesas 2013. gada 23. oktobra sprieduma lietā Nr. 2012-23-01 14. punktu*).

Gan pieteikumā, gan Maksātnespējas administrācijas paskaidrojumos norādīts, ka Administratoru asociācijai un tiesai nav rīcības brīvības apstrīdētās normas piemērošanā un Pieteikuma iesniedzēja sertifikāta darbība būtu obligāti izbeidzama. Tādējādi konkrētajā situācijā Pieteikuma iesniedzējam nav reālu un efektīvu vispārējo pamattiesību aizsardzības līdzekļu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un sestās daļas 2. punkta prasībām.

6.3. Ņemot vērā, ka pamattiesību aizskārums Pieteikuma iesniedzējam varētu rasties nākotnē, uz izskatāmo pieteikumu nav attiecināmas Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas prasības.

6.4. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 106. panta pirmajam teikumam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Maksātnespējas likuma 17. panta 3.¹ daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 106. panta pirmajam teikumam”.

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Latvijas Republikas Saeimu – līdz 2016. gada 11. martam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas

2. kolēģijas priekšsēdētājs

U. Ķinis